

Mari Ristolainen

”Minun Karjalani” – ”Meidän runojemme kotiseutu”

Karjalaisuus kotiseututunteena sortavalalaisissa harrastajakirjoituksissa

Esittelen puheenvuorossani projektiseminaarijulkaisuun ehdottamaani artikkelia *”My Karelia” – “Our Poetical Homeland”: Karelianness as a Feeling of Locality in Amateur Writings (the Case of Sortavala)*, vapaasti suomennettuna *”Minun Karjalani” – ”Meidän runojemme kotiseutu”: Karjalaisuus kotiseututunteena sortavalalaisissa harrastajakirjoituksissa*.

Artikkelissa karjalaisuutta käsitellään harrastajakirjoituksissa tuotettuna ja ylläpidettynä kulttuurisen yhteisöllisyyden muotona. Sortavalalaisissa venäjänkielisissä harrastajakirjoituksissa karjalaisuus kytkeytyy etnisyyden sijasta paikallisuuteen (kotiseututunteeseen). Esimerkkinä kotiseututunteen tuottamisesta esittelen Sortavalassa järjestetyn ”Minun Karjalani” (2008) harrastajakirjoituskilpailun kirjoituksia ja analysoin näiden tekstien yhteisöllistä kerrostuneisuutta ja pohdin niiden dialogista suhdetta esikuvansa Ilmari Saarisen ”Karjalaan”.

Artikkeli jakautuu seuraaviin osioihin (väliotsikot ovat viitteellisiä, koska teksti on englanniksi):

Paikallisuuden retoriikkaa venäläisen harrastajakirjoittamisen kontekstissa

Johdanto-osuudessa käsittelen paikallisuuden representaatiota venäläisissä harrastajakirjoituksissa yleisellä tasolla. Pohdin paikallisuuden suhdetta poliittisiin ja historiallisiin aikakausiin. Erityisesti keskityn jälkineuvostoliittolaisen kotiseututunteen nousemiseen ja nostattamiseen harrastajakirjoitustoiminnassa.

Sortavala Karjalassa? Karjala Sortavalassa?

Koska artikkeli on suunnattu kansainvälisille lukijoille, on mielestäni paikallaan lyhyt katsaus Sortavalan historiaan ja maantieteelliseen sijaintiin. Tämä osuus selvittää erityisesti nykysortavalalaisten taustaa rajakaupunkiin ”pakkosiirrettyinä” ja pohtii heidän karjalaisuutensa alkuperää – keksittyjä juuria ja tuotettua kotiseutua – ja kysyy miten paikattomuus muuttuu paikalliseksi ”kotiseutuopiksi”?

Osio johdattaa myös artikkelin teoreettisen viitekehukseen. Selvitän miten Sortavalassa näkyy karjalaisuuden kautta paikallisesti ”kuviteltu yhteisö”, jota tuotetaan mm. harrastajakirjoituksissa.

Harrastajakirjoittaminen jälkineuvostoliittolaisessa Sortavalassa

Seuraava osuus johdattelee lukijan varsinaiseen tutkimuskohteeseeni eli sortavalalaiseen harrastajakirjoittamiseen. Esittelen sortavalalaisen harrastajakirjoittajayhteisön ja siihen liittyvät toimijat. Tässä osuudessa materiaalina ovat keräämäni haastattelut ja kirjoitustoimintaa käsittelevät lehtiartikkelit. Kirjoitustoiminnan osana, esittelen tässä myös lyhyesti varsinaisen

tutkimusmateriaalini eli vuonna 2008 järjestetyn ”Minun Karjalani” kirjoituskilpailun, joka oli omistettu 90 -vuotta Ilmari Saarisen syntymästä -juhlavuoden kunniaksi.

Lisäksi tämä osuus avaa lisää artikkelini teoreettista taustaa ja käsitteitä. Tutkin harrastajakirjoittamista eräänä yhteisöllisyyden muotona ja sitä, miten luovuutta hyödynnetään yhteisöllisyyden rakentavan voiman saavuttamiseksi ja sitä kautta tiettyjen ylhäältä valikoitujen yhteisten teemojen luomiseksi ja vahvistamiseksi.

Sortavalalaisen paikallisuuden rajat Ilmari Saarisen ”Karjalasta”

Tässä osuudessa selvitän miten kanadansuomalaisesta Ilmari Saarista (1918–1976) on tullut nyky-Sortavalan paikallissankari. Saarinen tuli Kanadasta vanhempiensa mukana Neuvostoliittoon 1930-luvun alussa, kävi koulunsa ja toimi opettajana Karjalan tasavallassa, kunnes 1950-luvun alusta lähtien keskittyi kokonaan kirjalliseen työhön. Saarinen kirjoitti suomeksi, mutta hänen runojaan käännettiin venäjäksi. Vuonna 1965 julkaistiin Saarisen ensimmäinen venäjäksi käännetty runokokoelma ”Minun Karjalani” (*Moja Karelija*).

Useimmissa runoissaan Saarinen ylistää Laatokkaa ja Sortavalaa. Tarkoitukseni on havainnollistaa miten Ilmari Saarisen sosialistisen realismin kaanonina mukaileva ”Karjala” antaa raamit tämän päivän ”sopivalle sortavalalaisuudelle”.

Kirjoituskilpailu ”Minun Karjalani” (2008)

Vuonna 2008 Sortavalassa järjestettiin ”Minun Karjalani” harrastajakirjoituskilpailu. Tässä osassa esittelen tämän kirjoituskilpailun satoa. Materiaali on julkaisematonta ja koostuu noin kahdestakymmenestä venäjänkielisestä runosta. Kirjoittajien ikähaarukka on koululaisista eläkeläisiin.

”Minun Karjalasta” ”Meidän runojemme kotiseuduksi”

Lopuksi esitän varsinaisen analyysiosion eli pohdin miten Sortavalassa Saarisen ”Minun Karjalasta” tulee ”meidän runojemme kotiseutu” (sitaatti on eräästä haastattelusta). Sortavalassa karjalaisuuden (kotiseututunteen) tuottamisen prosessi teksteissä on mielenkiintoisesti kerrostunutta. Paikka (Karjala) on otettu sortavalalaisten haltuun ja harrastajakirjoittaminen on valjastettu paikan määrittäjäksi. Paikka ja sen myötä uusi tuotettu kotiseututunne muodostuvat Sortavalassa karjalaisuuden kenties tärkeimmäksi ulottuvuudeksi – Ilmari Saarisen neuvostoaikana neuvoteltu ja käännetty ”Karjala” on osa ”meitä” tänään.

* * *

Artikkeli on vielä luonnosteluvaiheessa eli toivoisin kommentteja ja ehdotuksia sisältöön, materiaaliin, rajaukseen, järjestykseen yms.